

Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. 'Ontwerp-bestemmingsplan Houtenergiestation'

Geachte leden Commissie Ruimte, wethouder, etc.,

1. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op het thans voorliggende Raadsvoorstel voor het: 'Ontwerp-bestemmingsplan Houtenergiestation Zeist'. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna een inhoudelijke reactie zal worden gegeven;

Planproces

2. In het Coalitieakkoord 'Samen kansen pakken' wordt aan de energieopgave waar we met zijn allen voor staan om (op termijn) klimaatneutraal te worden (gelukkig) bijzondere aandacht gegeven. Met name in de zogenaamde: 'Uitvoeringsagenda' wordt daarbij ook ingegaan op de kansen die een zogenaamde 'Biomassacentrale' (bij het zwembad Dijnseburg) daarbij zou bieden;
3. Teneinde de vestiging van een Houtenergiestation (door de firma Bio Forte) in Zeist mogelijk te maken is dan als eerste stap (reeds) in maart jl. door de gemeente met Bio Forte en de woningcoöperaties De Kombinatie en Seijster veste een Intentieovereenkomst aangegaan (zie ook RIB: 'Intentieovereenkomst Houtenergiestation Zeist', d.d. 22 mrt 2016);
4. Daarnaast is er door de gemeente in de periode juni-juli 2016 (meteen) een 'Ontwerp-bestemmingsplan Houtenergiestation Zeist' ter inzage gelegd. Gedurende die periode zijn er ook een tweetal informatiebijeenkomsten belegd, zowel voor direct omwonenden als een algemene informatiebijeenkomst, evenals heeft er op verzoek van de gemeente alsnog een nader overleg met zowel de Stichting Beter Zeist als ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. plaatsgevonden teneinde op de vragen die er dienaangaande leefden een antwoord te kunnen geven;
5. Alhoewel het op zich natuurlijk mooi is dat Zeist een bepaalde ambitie uitstraalt om binnen een bepaalde termijn klimaatneutraal te worden (zie in deze ook de dialoog in het kader van de 'Brede Milieuvisie'), blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het wel jammer vinden, zoals ook in haar zienswijze op het Ontwerp-bestemmingsplan aangegeven, dat er m.b.t. de totstandkoming van dat bestemmingsplan en dan in het bijzonder de keuze voor zo'n houtenergiecentrale en ook de locatie waar deze dan zou moeten komen er geen interactief planproces (vergelijk ook GONS) heeft plaatsgevonden. Niet alleen had dan eerder op de vragen (en bedenkingen) die dienaangaande in de samenleving leven kunnen worden ingegaan, maar mogelijk ook, voor zover een houtenergiestation op zich dan als een goede oplossing wordt gezien om (binnen afzienbare termijn) klimaatneutraal te kunnen worden, of althans daaraan een belangrijke/wezenlijke bijdrage te kunnen leveren, mogelijke alternatieve locaties op een zorgvuldige wijze kunnen worden afgewogen. Door meteen een Ontwerp-bestemmingsplan ter inzage te leggen, kom je immers direct in een planologisch-juridische procedure terecht, met dus ook bepaalde rechtsgevolgen, waardoor de ruimte om nog tot andere afwegingen te kunnen komen beperkt wordt, zeker als er vanwege de subsidieaanvraag (in het kader van de SDE+-regeling) er kennelijk haastige spoed is geboden;
6. In de 'Nota van Zienswijzen' wordt uitgebreid op het tweetal zienswijzen (door de Stichting Beter Zeist en ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o.) ingegaan zoals deze in het kader van de bestemmingsplan-procedure zijn ingebracht. Aan de hand van de gegeven zienswijzen is met name de Toelichting ook op bepaalde punten aangevuld, met name ook t.a.v. mogelijke milieueffecten van de houtenergiecentrale, hetgeen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op zich natuurlijk wordt gewaardeerd, maar ook gezien het hiervoor gestelde blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het dus wel betreuren dat het gehele planproces niet breder is opgepakt, niet alleen aangezien men zo o.i. tot een meer zorgvuldige besluitvorming had kunnen komen, maar ook om de (eventueel) levende zorgen t.a.v. mogelijke milieueffecten en ook de locatie eerder te kunnen agenderen;

Inhoudelijke aspecten

7. Laat het duidelijk zijn, de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is al sinds het begin van de jaren '80 er een warm pleitbezorger van dat Zeist zich als een voorbeeldgemeente voor duurzame energie manifesteert¹. Met het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed (voor 2018) geeft de gemeente daarbij thans ook aan haar burgers en bedrijven een aansprekend voorbeeld. Ook heeft Zeist samen met Watt Next het initiatief genomen tot het opzetten van een breed samenwerkingsverband op het gebied van de zo noodzakelijke energietransitie, thans actief onder de koepel 'Mijn groene Huis'. Daarnaast heeft natuurlijk het Klimaatakkoord in Patrijs (van vorig jaar) nog eens duidelijk gemaakt dat we met zijn allen een grote verantwoordelijkheid om binnen afzienbare termijn klimaatneutraal te worden, willen we althans de opwarming van de aarde niet verder laten oplaten dan de kritische grens van 1.5 graden;
8. Zoals ook al in de Zienswijze van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven blijft het voor haar dan wel de vraag, alhoewel zij het enthousiasme van de gemeente waardeert om ook echt vaart achter de zo noodzakelijke energietransitie te zetten, of een houtgestookte energiecentrale daarvoor dan meteen het meest geëigende middel is. Het is in die zin ook al even bij de Ronde Tafel in het kader van de vaststelling van de Brede Milieuvisie aan de orde geweest, maar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft het toch betreuren dat er om tot een echt integrale afweging te komen dus niet eerst een Energievisie voor geheel Zeist is opgesteld, zodat er niet alleen een beeld is wat er nodig is voor Zeist om echt klimaatneutraal te kunnen worden, maar ook een beeld hoe dat dan kan worden bereikt, uiteraard ook rekening houdend met aanwezige waarden, zoals die van natuur (denk ook aan bomen), landschap en cultuurhistorie (zie in deze met name ook de derde peiler van de Brede Milieuvisie). Natuurlijk ligt er gezien de doelstelling uit de Brede Milieuvisie om in 2030 klimaatneutraal te (willen) zijn een grote opgave, maar door een duidelijk geactualiseerd beeld van die opgave te hebben (zie overigens voor een globaal overzicht ook de: 'Routekaart Zeist Klimaatneutraal 2050 (ODRU, 2012)'), evenals van de mogelijke opties die er zijn om klimaatneutraal te worden, dus inclusief energiebesparing (vergelijk 'Trias Energetica' en bijvoorbeeld ook: 'Energiescan/-visie De Bilt (Adviesbureau Overview, 2016)'), kun je o.i. op een hoger (beleids)niveau ook tot structurelere (en dus ook duidelijkere) keuzen komen;
9. Wat betreft de keuze voor een houtenergiecentrale zijn dan een aantal aspecten aan de orde die bij een afweging van belang worden moeten worden geacht, zoals het (grote) algemene belang om als gemeente daadwerkelijk in 2030 klimaatneutraal te (willen) zijn, hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus zo zal duidelijk zijn van harte onderschrijft, met name ook gezien de rapporten van het IPCC, maar als daarbij dan, zoals in het voorkomende geval, de keuze van een houtenergiecentrale aan de orde is, dan dient ook een dergelijk besluit gezien de daarbij dan aan de orde zijnde aspecten natuurlijk wel zorgvuldig dient te worden genomen (zie in deze ook de Awb, Afd. 3:2). Daarbij spelen dan voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. met name de volgende aspecten, zoals het gebruik van hout(snipper) en met name ook de herkomst daarvan, natuurlijk de milieueffecten die een dergelijke centrale met zich meebrengt, evenals de locatiekeuze.
10. In de Factsheet zoals deze t.b.v. de Houtenergiecentrale is verspreid staat aangegeven dat door het gebruik van hout(snipper) (t.o.v. het gebruik van fossiele brandstoffen) aanzienlijke hoeveelheden CO₂ worden gespaard, hetgeen natuurlijk op zich heel mooi is. Bezie je dat evenwel vanuit het perspectief van duurzaamheid dan is het evenwel allereerst de vraag of verbranding van houtsnippers wel de meest voor de hand liggende gebruik van deze grondstof is, ook gezien de opkomst van een circulaire - en met name ook 'biobased economy'. Uitgangspunt daarbij is dan een zo'n hoogwaardig mogelijk gebruik van een bepaalde grondstof, ook wel aangeduid als 'cascadering', en de vraag is dus dan of er voor houtsnippers dan geen hoogwaardiger toepassing is (zie in deze ook de brief Min EZ: 'Meer waarde uit biomassa door cascadering', d.d. 18 juni 2014, evenals het 'Visiedocument biobrandstof en hout als energiebronnen (KNAW, 2015)').

¹ Helaas heeft de gemeente Zeist begin jaren '90 een verzoek tot een ondertekenen van het zogenaamde Klimaatverbond door Milieudefensie toen afgewezen, aangezien zij toen kennelijk de daarin opgenomen doelstellingen te hoog gegrepen vond (zie in deze ook de van het College aan Milieudefensie getiteld 'Klimaatverbond voor het behoud van de aardatmosfeer', d.d. 28 juni 1991).

Ook speelt dan mee de herkomst van het hout. Je wilt immers niet dat het oogsten van hout uit het bos uiteindelijk ten koste gaat van de natuurkwaliteiten die je aldaar wilt realiseren (denk ook aan de slogan: 'Dood hout leeft'), zodat voor zover al hout uit de bossen wordt gebruikt, het dan eigenlijk o.i. om hout zou moeten gaan dat vrijkomt bij een dienaangaande reeds toegepaste vorm van bos-/natuurbeheer, zoals bijvoorbeeld bij het beheer van eiken- of essenhakhoutbeheer het geval is, ook al wordt de laatste boomsoort dan thans sterk getroffen door de essentakhoutsterfte.

Hoe dan ook zal er bij hout dat specifiek worden gekapt t.b.v. de opwekking van bioenergie er (vrijwel altijd) sprake zijn van een zogenaamde '*Carbon debt*' (zie in deze met name ook het artikel: 'Climate effects of wood used for bioenergie (PBL, 2013)') en zou in die zin dus sowieso compensatie dienen plaats te vinden, voor zover dat dus al mogelijk is.

Weliswaar zou een duurzame toepassing van het bij de Houtenergiecentrale gebruikte hout dan zijn gewaarborgd aangezien het overeenkomstig de Nota van Zienswijzen alleen om 'laagwaardig snoeiafval en dunningshout' zou gaan² én met name ook aangezien leveranciers dienen te voldoen aan de NTA 8080³, evenals daarnaast ook om een 'regionale herkomst' te waarborgen door de initiatiefnemer de eis aan de leveranciers zal worden opgelegd dat de transportafstand van het hout maximaal 50 km mag bedragen, maar de vraag is dan wel of dat door de gemeente ook d.m.v. een privaat-publiekrechtelijke overeenkomst zal worden vastgelegd en dan met name ook gehandhaafd;

11. Wat betreft de milieueffecten van de houtenergiecentrale en dan in het bijzonder die op de luchtkwaliteit is het duidelijk dat daarbij dan aan de eisen dient te worden voldaan zoals deze daartoe in het zogenaamde: 'Activiteitenbesluit' worden aangegeven (zie in deze ook het: 'Activiteitenbesluit', Paragraaf 3.2.1 en in het bijzonder de emissie-eisen uit Art. 3.10)). Daarbij gaat het dan om NO_x, SO₂ (zwaveldioxide) en totaal (fijn) stof. Daarnaast heeft er ook een luchtkwaliteitsonderzoek plaatsgevonden (zie ook het rapport: 'De effecten van de uitstoot van stof en NO_x bioenergieinstallatie van Bio Forte BV te Zeist (Procede Biomass BV, 2016)') en waaruit dan zou blijken dat zelfs bij een volledige opvulling van de normen uit het Activiteitenbesluit er t.a.v. gegeven stoffen de betreffende activiteit 'niet in betekenende mate (NIBM)' zouden bijdragen aan een verslechtering van de luchtkwaliteit én dat wat betreft NO_x, PM₁₀ en ook na aanvulling op basis van de ingebrachte zienswijzen PM 2.5 (dus Ultra fijn stof) in ieder geval ook aan de grenswaarden uit het Besluit luchtkwaliteit/ Wet Milieubeheer wordt voldaan⁴. Nu kunnen er bij de verbranding van hout(snippen) behalve NO_x, SO₂ en (ultra) fijn stof ook tal van andere stoffen vrijkomen die (o.a.) bepaalde milieu- en ook gezondheidseffecten met zich mee kunnen brengen, zoals dioxinen, PAK's, koolmonoxiden, aerosolen (vluchtige gassen), etc.. In de gegeven reactie in de 'Nota van Zienswijzen' (en nu ook de Toelichting) wordt dienaangaande thans aangegeven, dat *'eerder onderzoek aan verbrandingsinstallaties voor schone biomassa heeft aangetoond dat de uitstoot aan genoemde componenten en de impact hiervan op de volksgezondheid bij een goed bedreven installatie verwaarloosbaar klein zou zijn'* en dat als zodanig er dus *'in het Activiteitenbesluit er dienaangaande ook geen nadere eisen worden gesteld aan de uitstoot van genoemde componenten'*. Hoe dan ook is het in ieder geval goed dat de installatie, zoals (nu) in de Nota van Zienswijzen aangegeven iedere 2 jaar door een onafhankelijke SCIOS gekeurde instelling wordt gekeurd op uitstoot en veiligheid, de eerste keer binnen 6 weken na ingebruikname. Maar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hoopt dan wel dat het dus niet alleen gaat om de stoffen zoals deze expliciet in het 'Activiteitenbesluit' worden genoemd, maar ook alle andere stoffen die een risico voor het milieu en de volksgezondheid met zich mee kunnen brengen. Zoals ook in de 'Luchtnota Zeist 2013-2017' aangegeven heeft de gemeente Zeist het voorkomen van negatieve effecten van de luchtkwaliteit en

² Overigens zou volgens de initiatiefnemer de grootste bulk van het aangevoerde hout uit afvalhout van de diverse afvalstations uit de regio bestaan.

³ NTA staat voor Nederlandse Technische Afspraak.

⁴ Overigens zijn de normen waarvan de WHO uitgaat veel strenger dan de grenswaarden uit de Europese richtlijn Luchtkwaliteit, aangezien zij kijken naar de effecten op de gezondheid en Europa ook economische factoren kennelijk laat meewegen.

dan in het bijzonder die van de A28 al jaren hoog op de agenda staan (zie overigens ook ambitiekwaliteiten uit het gemeentelijke Milieubeleidsplan 'Milieu op de kaart') en dan kan het o.i. dus niet zo zijn dat door een houtenergiecentrale die luchtkwaliteit nog (veel) slechter zou worden;

12. Tenslotte de locatie. Het is en blijft voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch echt heel vreemd dat men nu juist een plek heeft uitgekozen waarvoor toch een bepaalde oppervlakte bos (met de huidige bestemming 'Groen' en de aanduiding 'Natuurwaarde (Nw)') dient te worden gekapt, ook al zou het dan gaan om minder dan 10 are. Wat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. evenwel nog belangrijker acht, is dat het daarbij dan wel om de laatste ecologische verbinding gaat ter hoogte van de Panweg tussen de bossen zoals deze op het landgoed Dijnselburg (en omgeving) voorkomen en die van de Overplaats van Vollenhove, die i.t.t. die van het landgoed Dijnselburg wel degelijk een integraal deel uitmaken van de/het EHS/Nationale Natuurnetwerk.

Daarnaast en dat speelt met name ook in planologisch-juridische zin, dient de voorgenomen activiteit dus wel degelijk te worden getoetst aan de zogenaamde 'Ladder van duurzame verstedelijking'. Voor zover dan de regionale behoefte is aangetoond, dient dan eerst te worden bezien of een activiteit toch niet in het binnenstedelijke gebied kan plaatsvinden, voordat naar het buitenstedelijke gebied kan worden gekeken (zie ook Stap 2 uit de Ladder). Door de gemeente wordt dienaangaande aangegeven dat het hier om een bebouwde omgeving gaat, maar als we dan de kaarten met de rode contouren uit de PRS/PRV bekijken, dan gaat het hier dus wel degelijk om het zogenaamde buitengebied. In die zin is het dus o.i. wel degelijk de vraag of het voorliggende bestemmingsplan dat de houtenergiecentrale mogelijk maakt in die zin wel Raad van State-proof is.

In ieder geval had het o.i. goed geweest als toch nog eens goed naar de mogelijke alternatieve binnenstedelijke locaties was gekeken, uiteraard ook daarbij rekening houdend met aanwezige omgevingswaarden (vergelijk ook de nieuwe Omgevingswet) en natuurlijk ook met een zo kort mogelijk transportafstand naar de (uiteindelijke) gebruikers (flats Vollenhove, zwembad), ook om het energieverlies en daarmee het (Co2)rendement, zo hoog mogelijk te kunnen houden;

Conclusie

13. Alhoewel het natuurlijk geweldig is dat de gemeente Zeist het thema energie om klimaatneutraal te worden ook echt hoog op de (politieke) agenda zet, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het betreuren dat er met name voor de thans ter besluitvorming voorliggende 'Bestemmingsplan Houtenergiecentrale' er geen breed interactief planproces is gevolgd.

In inhoudelijke zin ware het o.i. dus beter geweest als het voorliggende initiatief zorgvuldig was afgewogen in het brede kader van een Energievisie/-plan. Voor zover men toch als gemeente na een zorgvuldige afweging aan de houtenergiecentrale wil blijven meewerken, zouden er o.i. dus in ieder geval in een privaat-publiekrechtelijke overeenkomst met de initiatiefnemer er duidelijke eisen moeten worden gesteld aan zowel de soorten hout die daarbij worden aangewend, als ook de herkomst. Dat zou ook moeten gelden voor de metingen/monitoring van de uitstoot.

Tenslotte houdt de SMZ zo haar bedenkingen bij de gekozen locatie, die toch ten koste zal gaan van aanwezige waarden van natuur en landschap.

Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)